

מבוא

מטרות הספר

ספר זה מבאר דינים ומושגים למדניים, ומלקט ומסדר את גדריהם ואת החקירות שנאמרו בהם. הספר נערך באופן שישנן כמה דרכים להשתמש בו, כך שכל הלומד בעיון יכול למצוא בו את מבוקשו:

(א) הרוצה לברר פרט מסויים, כגון חקירה, חילוק או יסוד - יוכל למוצאם בקלות ולהבינם בצירוף מראי מקומותיהם.

(ב) הרוצה ללמוד נושא שלם בקצרה, למשל כהקדמה לסוגיא הנלמדת ולנושאים המדוברים בה - יוכל לקרוא במהירות ערך שלם מתחילתו ועד סופו.

(ג) הרוצה לסכם סוגיא לאחר שסיים ללמוד אותה בעיון - קריאת הערך כולו תועיל לו לסדר את השיטות השונות, לחדד את ההגדרות, ולבדוק אם לא חסרות לו נקודות שונות בסוגיא. וכידוע שקשיים רבים בלימוד נוצרים מחוסר סדר בלימוד, ויש להמליץ על כך בדרך דרוש את מאמר הגמרא (תענית ז: בסופו) אם ראית תלמיד שלימודו קשה עליו כברזל - בשביל משנתו שאינה סדורה לו.

(ד) ומהמטרות החשובות ביותר - ספר זה נערך באופן שיועיל ללומד לחדש חידושים, לקשר בעצמו בין גדרי הדין לבין פרטיו, לתלות מחלוקות וספיקות אלו באלו, ועוד. למשל, בכל ערך, בסעיף "פרטי הדין" מובאים דינים שיש להם שייכות לגדרים ולשיטות שמובאים בסעיף "מקור וטעם", והלומד יוכל לקשר זאת בעצמו. כמו כן צוינו מאות רבות של הערות בתחתית העמוד, שמפנות את המעיין לשיטות ולדינים נוספים שיכולים להיתלות בנושא המדובר (למותר לציין שהרוצה ללמוד רק את עיקר הנושא אינו זקוק לעיין בהערות אלו, שכן הנושא העיקרי הובא תמיד רק בחיבור עצמו ולא בהערות), כך ש"יותר ממה שכתבתי לפניכם יש כאן".

כללים לשימוש בספר

השתדלנו לרכז בספר זה את עיקרי הנושאים הלמדניים, ואף נושאים שאינם מסדרי נשים ונזיקין (כגון: חלה, מלאכת מחשבת, קרבן פסח, וחציצה). עם זאת ברור שלא יכולנו לכלול בחיבור זה את כל הנושאים כולם, ועם הקורא הסליחה.

נעשה מאמץ לחלק את הערכים באופן שכל ערך לא יהיה ארוך מידי, שלא להלאות את המעיין. לקורא המעוניין להרחיב את הנושא - הוספנו בסוף הערך את הסעיף "ערכים קרובים", שמפנה לנושאים הקשורים לנושא המדובר. כך, למשל, הלומד את נושא "נזיקין" ימצא בסופו הפנייה גם ל"נזיקין בהקדש", וכן הלומד את נושא "הקדש" ימצא בו הפנייה לערך זה.

על מנת להקל על החיפוש המהיר, הערכים סודרו ע"פ האל"ף ב"ת, נושאי הסעיפים נרשמו בשולי העמוד, ודיבורי המתחיל הודגשו. בנוסף לזה, כדי למנוע מהמחפש דפדוף מיותר, דינים השייכים לשני נושאים הובאו בשני המקומות. למשל, גדרי קטן בגוי הובאו גם בערך קטן וגם בערך גוי. וכן דיני קים ליה בדרבה מיניה כאשר העבירה נעשתה באונס הובאו גם בערך קים ליה בדרבה מיניה וגם בערך אונס.